

ZPRÁVY
RECENZE A REPORTÁŽE
ROZHOVORY
KONKURZY A PŘÍLEŽITOSTI
WORKSHOPY A KURZY
PŘEDSTAVENÍ A FESTIVALY
ODKAZY
O NÁS, KONTAKT

07.05.2014 17:37

Křehká krása v Národním divadle moravskoslezském

Skotský venkov, tajemná atmosféra velkého panského sídla s kamennými stropy, útulnými krby a vysokými okny, za kterými můžeme tušit mlhou zastřená vřesoviště, husté lesy, osamocené skály a větrem ošlehané kopce. V křesle u ohně spí mladík, vypadá klidně a spokojeně, do jeho snů se však vkrádá křehké stvoření, které ho fascinuje a zároveň děsí, krásná Sylfida... Taková je úvodní scéna baletu podle předlohy dánského choreografa Augusta Bournonvilla s názvem La Sylphide (prvně uvedena v roce 1836 v Královském divadle v Kodani, když o čtyři roky dříve uchvátila pařížské publikum v nastudování Philippa Taglioniho s hudbou Adolpha Nourrita). Toto ikonické dílo romantického baletu na hudbu Hermana

Severina Løvenskiolda se již objevilo na repertoáru baletních souborů na celém světě. V předposledním dubnovém týdnu se vůbec poprvé otevřela opona před spícím Jamesem a zamilovanou Sylfidou také pro ostravské publikum.

Baletní soubor Národního divadla moravskoslezského si premiérou *La Sylphide* připsal hned několik „poprvé“ – první uvedení *La Sylphide* na prknech NDM a pro

mnohé členy souboru příležitost k první hlavní roli v klasickém baletu. Nastudování tohoto kusu se ujala dánská choreografka a bývalá sólistka Dánského královského baletu **Karina Elverová**, která má dlouholeté zkušenosti s Bournonvillovou technikou a stavbou jeho choreografií, a tak mohla v Ostravě předat tanečnickům své zkušenosti. Ve své práci ctí Elverová tradice a principy uchovávané a předávané z generace na generaci dánskými baletními mistry – vycházela tedy z Bournonvillovy předlohy a zásahy prováděla v souladu se stylem. Jak ale sama přiznala, umění nelze konzervovat a každá nově uvedená verze *La Sylphide* se v něčem liší, hlavní prvky však zůstávají neměnné. Tradičnímu pojetí baletu odpovídala také scéna a kostýmy **Josefa Jelínka** – ten pro první jednání navrhl kulisy evokující halu skotského panství s typickými dřevěnými prvky, schody a vykládanými okny, pro druhé jednání stylizované keře a stromy (jakoby zastřené v mlžném oparu) vytvářející rámec pro tanec lesních víl. Jelínkovy kostýmy se neodchýlily od původních návrhů pro tento balet – tedy stylizované skotské kroje či dlouhé bílé sukně charakteristické pro *ballet blanche*.

Ačkoli *La Sylphide* vznikla již v 19. století, dodnes neztratila své kouzlo. Jako když se rozvíjí květ, i tento balet postupně odhaluje své vrstvy. Na první pohled radostná a jiskřivá choreografie plná propracovaných variací, rychlých skoků, gest a delikátních pohybů paží slouží k převyprávění příběhu, který,

stejně jako většina děl z doby romantismu, mísí motivy osudové lásky, milostného poblouznění a radosti s tématy zrady, temných sil, bolesti a smrti. Nechybí v něm ale ani vtipné okamžiky. Přece jenom se před diváky rozehrává scéna, která je pro veselí jako stvořená – přípravy na svatbu. Za Jamesem, který se už probral z podivného snu, přichází jeho snoubenka Effy a jejich přátelé. Mezi nimi také Gurn, tajně milující Effy, ale neúspěšný ve svém dvoření. Všude je spousta shonu a hemžení, snoubenci si vyznávají lásku a slibují si věrnost, společnost se baví. Z jejich zábavy je ale vyruší podivná stařena, která umí věštit z ruky – nikdo nemá ponětí, že je to čarodějnice Madge, která zamotá osudy mladých lidí. Dříve, než však skončí společný tanec a rozezní se svatební zvony, věštba se začne plnit. James podlehne lákání krásné lesní víly a rozhodne se ji následovat – ale netuší, že v nadpřirozeném světě ho štěstí nečeká.

Protože *La Sylphide* není jen přehlídkou krásných póz a černobílých emocí, je herecká stránka jedním z klíčových prvků tohoto baletu. Každé gesto, pohled, úsměv nebo krůček, ačkoli stylizovaný, se zdá jako kousek mozaiky, který nelze vynechat. Druhý premiérový večer se v roli Sylfidy představila **Olga Borisová-Pračíková**. Dokázala, že zvládne postavu zamilované víly nejen pečlivě nastudovat, ale že se do ní umí přímo „převtělit“. Ani na chvíli nevystoupila z role – v jejím podání měl každý pohyb svůj význam, gesta jako by přirozeně vycházela z její upřímné radosti, nebo naopak bolesti. Divák nemusel vnímat baletní techniku jako nástroj pro vytvoření figury, ale jako vrozený pohyb sylfy lehké jako pírkó. Jamese tančil **Po-Ju Lin**, působil elegantně a noblesně, ukázal i mladíkovou zranitelnost a bezradnost. Například ve scénách,

kdy se James rozhoduje mezi svou budoucí ženou a Sylfidou, nebo když se proti své vůli stává pouhou loutkou v rukou osudu a poznává jeho krutost. Jamesovu milou Effy ztvárnila **Brígida Pereirová Nevesová** – také v jejím případě šel cit pro Bournonvillovu techniku ruku v ruce s přirozeným hereckým projevem.

Čarodějnice Madge je ze začátku přehlíženou postavou, krčí se v koutku a vzbuzuje

opovržením, postupně si ale prosazuje své místo v celém příběhu a nakonec je jeho středobodem. **Jana Kopecká** ji zahrála se smyslem pro humor i pro dramatickosti, střídala vtipné pasáže s těmi, v nichž naháněla hrůzu – právě Madge je hybatelkou děje Sylfidy, proto musí být její projev výrazný, což se Janě Kopecké povedlo. Mezi hlavní úlohy patří také Gurn, Jamesův přítel – je to spíše komická postava, Gurn touží získat lásku Effy, ale marně, nenechává se však odradit. Snaží se na sebe upozornit, ale většinou je všem jen pro smích. **Jan Krejčíř** si velmi dobře poradil s hereckou i technickou stránkou této role, která obsahuje i náročné taneční variace. Také baletní sbor potřeboval velkou koncentraci, zvláště při společných tancích – a to jak při „skotském“ tanci v prvním dějství, tak při sborech víl v dějství druhém.

Je patrné, že styl, v němž August Bournonville stavěl své choreografie, představuje výzvu jak pro tanečníky, tak pro diváky. Na první pohled se mohou zdát neuvěřitelně komplikované, a občas skutečně jsou – nenechá-li se však divák odradit, může objevit originální estetiku, která je sice postavena na přísných pravidlech, ale jejíž podstatou je radost z tance, energie, krása a elegance. Dojem dotváří Løvenskioldova hudba, která taneční kroky podpoří a pomáhá také vykreslit jednotlivé charaktery a nálady. Při ostravské druhé premiéře *La Sylphide* se všechno podařilo skloubit a diváci odměnili umělce zaslouženým potleskem vstoje.

Psáno z druhé premiéry 26. dubna 2014 v Divadle Antonína Dvořáka v Ostravě.

La Sylphide □ Hudební nastudování: Jakub Klecker □ Dirigent: Jakub Klecker □ Choreografie: Karina Elver □ Scéna: Josef Jelínek □ Kostýmy: Josef Jelínek

Autor: Tereza Cigánková
Studentka anglistiky a taneční publicistka.